

HOMOKI SZŐLŐÜLTETVÉNY GYOMFLÓRÁJA

WEED VEGETATION OF A VINEYARD ON SANDY

Baglyas Ferenc – Vojnich Viktor - Pölös Endre

Kertészeti Tanszék, Kertészeti Főiskolai Kar, Kecskeméti Főiskola, Magyarország

Kulcsszavak:

gyomszabályozás,
allelópátia,
talajborítás,
Digitaria sanguinalis
Eragrostis poeoides

Keywords:

weed control
allelopathy
soil cover
Digitaria sanguinalis
Eragrostis poeoides

Cikktörténet:

Beérkezett 2016. január 31.
Átdolgozva 2016. február 28.
Elfogadva 2016. március 31.

Összefoglalás

Homoki szőlőültetvényekben különösen veszélyes konkurenciát jelentenek a gyomnövények a szőlőnek. Vízet és tápanyagokat vonnak el a kultúrnövénytől, valamint árnyékolhatnak is.

A Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kara bemutatókerti szőlőültetvényben végeztünk gyomfelvételezéseket. A felvételezések 5 x 2 m-es parcellákon történtek.

Négyféle gyomtársulást találtunk:

- 1. királydinnyés,*
- 2. kövérporcsinos,*
- 3. dísznóparéjos-libatopos,*
- 4. aprószulákos.*

Abstract

Weeds are particularly competitive with vineyards on sandy soil. They extract water and nutrients from the crops besides they shade plants. A weed survey was carried out in the demonstration garden vineyard of the College Faculty of Horticulture of Kecskemét College. The recordings were made in 5 x 2 m plots. We found four types of weed communities.

- 1. Puncturevine*
- 2. Common purslane*
- 3. Pigweed-White goose foot*
- 4. Bindweed*

Various weed communities were created on different soil weed patches.

1. Bevezetés

Közismert, hogy a szántóföldi és a kertészeti növénytermesztésben a terméscsökkentő tényezők között elsődleges szerepük van a gyomnövényeknek. A gyomok már a földművelés kezdeti szakaszában, amikor az ember különböző vadnövényeket vont kultúrába, tömegesen jelentek meg a termesztett növények vetéseiben, mint kártevők. Az azóta eltelt időszakot az ökológiailag jobban alkalmazkodó gyomnövények és a kevésbé alkalmazkodóképes termesztett növények szüntelen egymás közötti harca jellemzi. A talajművelés, a növényápolás, általában az, hogy az agrotechnika korszerű-e, szabja meg, hogy mekkora kárt okoznak a gyomok. A veszteség becslések szerint, elérheti a 25-30%-ot.

A gyomtársulásokat befolyásoló tényezők:

- Termesztett kultúra
- Klimatikus tényezők
- Talajtípus
- Talajművelés
- Gyomszabályozási módszerek

Allelopathya

A gyomtársulásokra jellemző, hogy
Emberi tevékenység által befolyásoltak
Változatos megjelenésűek, sokszor véletlen események hatására alakulnak ki
Nagyfokú alkalmazkodás, tűrőképesség
Alacsony stabilitásúak
Inváziós adventív fajok nagy aránya
Az antropogén befolyás miatt nehezen rendszerezhetők
A természeti környezet bolygatottsága miatt terjedőben vannak

A kísérletünk célja az volt, hogy a fentebb vázolt tényezők hogyan befolyásolják a gyomflóra összetételét a vizsgált területünkön.

2. Irodalmi áttekintés

A gyomnövény fogalmát a szerzők eltérően ítélik meg:

A természetes növényzetben nem fordulnak elő, csak kultúrterületeken, vagy az ősi vegetáció tagjai, de kultúrterületeken teret hódítottak [4].

„Gyomnövénynek nevezünk minden olyan növényt, amely ott fordul elő, ahol nem kívánatos” [3].

A gyomok az ember termesztési tevékenységéhez legjobban alkalmazkodó növények, amelyek a mezőgazdasági művelést jelentősen befolyásolják [2].

„A gyomnövények a másodlagos szukcesszió pionír fajai.” [1].

A gyomnövények megjelenése a növényi vegetáció alkalmazkodása az ember által alakított környezethez. Az adott körülmények között számunkra káros bármilyen növényt gyomnövénynek tekinthetünk.

Élőhelyek szerint előfordulnak:

1. Szántóföldön, legelőn.
2. Vágási területeken.
3. Bolygatott területeken, ruderaliákon, emberi lakóhelyek környékén.

A gyomok kártételének formái:

- A termőhely elfoglalása
- A talaj vízkészletének felhasználása
- A tápanyagkészlet felhasználása
- Élősködés
- Betegségek köztes gazdái, kártevők szaporítói
- Termelési költség növelése
- Termés értékének lerontása
- Mérgező gyomok [4]

3. Anyag és Módszer

3.1. Anyag

Vizsgált terület: Kecskeméti Főiskola Kertészeti Kar Bemutatókerti szőlőültetvény

3.2. Módszer

A területen terepbotanikai bejárást és cönológiai felvételezést végeztünk 2015. szeptember 10-én. A felvételezések adatait a 1-4 sz. táblázat tartalmazza. A felvételezés kvadrátmódszerrel

történt, melynek során 5 x 5 méteres területet mértünk ki és cönológiai felmérést végeztünk. A kvadrátokat Braun-Blanquet féle módszerrel értékeltük ki.

4. Eredmények és megvitatásuk

A területen négy gyomtársulást tudtunk elkülöníteni (1-4. táblázat) és (1-4. ábra).

1. táblázat: Királydinnyés gyomtársulás adatai

növényfajok	borítás (%)	A-D érték
Tribulus terrestris (Királydinnye)	50	3-4
Portulaca oleracea (Kövér porcsin)	10	2
Digitaria sanguinalis (Pirók ujjasmuhar)	10	2
Setaria viridis (Zöld muhar)	5	1-2
Amaranthus retroflexus (Szőrös disznóparéj)	5	1-2
Melandrium album (fehér mécsvirág)	0,5	+

1. ábra: Királydinnye (*Tribulus terrestris*) forrás (saját felvétel)

2. táblázat: Aprószulákos gyomtársulás adatai

növényfajok	borítás (%)	A-D érték
Convolvulus arvensis (Aprószulák)	60	4
Portulaca oleracea (Kövér porcsin)	10	2
Eragrostis minor (Kis tőtippán)	5	1
Setaria viridis (Zöld muhar)	3	+1
Amaranthus retroflexus (Szőrös disznóparéj)	5	1

2. ábra: Aprószulák (*Convolvulus arvensis*) forrás (saját felvétel)

3. táblázat: Fehér libatopos gyomtársulás adatai

növényfajok	borítás (%)	A-D érték
<i>Chenopodium alba</i> (Fehér libatop)	30	2-3
<i>Portulaca oleracea</i> (Kövér porcsin)	10	1-2
<i>Chenopodium aristatum</i> (Szálkás libatop)	5	1
<i>Amaranthus retroflexus</i> (szőrös disznóparéj)	5	1
<i>Eragrostis poaeoides</i> (Kis tőtippán)	5	1
<i>Agropyron repens</i> (Tarackbúza)	3	+-1
<i>Ailanthus altissima</i> (Bálványfa)	0,5	+

3. ábra: Fehér libatop (*Chenopodium alba*) forrás (saját felvétel)

4. táblázat: Porcsinos gyomtársulás adatai

növényfajok	borítás (%)	A-D érték
<i>Portulaca oleracea</i> (Kövér porcsin)	70	4-5
<i>Eragrostis poaeoides</i> (Kis tőtippán)	10	2
<i>Chenopodium aristatum</i> (Szálkás libatop)	5	1-2

4. ábra: Kövér porcsin (*Portulaca oleracea*) forrás (saját felvétel)

5. Következtetések

Alacsony humusztartalmú homoktalajon az extrém szárazságot tűrő gyomfajok jellemzően:

Királydinnye, Kövér porcsin

Gyorsan felmelegedő homoktalajon felszaporodó gyomnövények:

Szálkás libatop

Fehér libatop

Szőrös disznóparéj

Aprószulák

Mechanikai gyomirtás (kapálás) eredményeként visszaszorultak az évelő növényfajok

Alleopátiával rendelkező gyomfajok tért nyertek:

Fehér libatop

Kövér porcsin

Királydinnye

Irodalomjegyzék:

- [1] Bunting, A. H. (1960): Some reflection on the ecology of weeds, Blackwell, Oxford
- [2] Holzner, W., Numata, M. (Eds.) (1978): Biology and ecology of weeds, Springer Netherlands, Dordrecht
- [3] Lehoczky É. (1994): A gyomnövények és kultúrnövények versengése a tápanyagokért. In Debreczeni B. – Debreczeni Bné (szerk.) Trágyázási kutatások 1960-90-ig. Akadémiai Kiadó, Budapest, 355-361.
- [4] Újvárosi M. (1973): Gyomnövények, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest